

บทวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจระหว่างประเทศ

สถานการณ์เศรษฐกิจโลก: ผลต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานของไทย

ไตรมาสที่ 2/2569 (เมษายน - มิถุนายน 2569)

แบบติดตาม
การใช้ประโยชน์

บทวิเคราะห์
ฉบับสมบูรณ์

กองเศรษฐกิจการแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปผู้บริหาร	1
1. ภาพรวมสถานการณ์เศรษฐกิจโลก	2
2. สถานการณ์เศรษฐกิจไทย	4
3. ผลกระทบต่อแรงงานไทย โอกาสและความท้าทาย	8
4. ข้อเสนอเชิงนโยบาย	12
เอกสารอ้างอิง	18

บทสรุปผู้บริหาร :

สถานการณ์เศรษฐกิจโลก: ผลต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานของไทย

ไตรมาสที่ 2/2569 (เมษายน - มิถุนายน 2569)

1. เศรษฐกิจโลกกำลังเผชิญ "Low Growth under High Risk"

อัตราการขยายตัวของ GDP โลก ปี 2014 - 2024

6 ความเสี่ยงสำคัญของเศรษฐกิจโลก

1. GDP โลกชะลอตัวต่อเนื่อง	2. กำลังซื้อโลกอ่อนแอ
3. การลงทุน FDI ชะลอตัว	4. ดอกเบี้ยโลกยังอยู่ในระดับสูง
5. หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้น	6. ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์รุนแรงขึ้น

GDP โลก ปี 2024 ขยายตัวเพียง **2.9%** จากระดับ 6.0% หลังโควิด

ที่มา: World Bank

2. สถานการณ์เศรษฐกิจไทย : เติบโตต่ำและเปราะบาง

1 การขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย

ปี 2568 คาดว่า 2.4%
ชะลอลงจากปี 2567 ที่ 2.9%
ที่มา: สศช. | 2 การบริโภคภาคเอกชนไทย

หนี้ครัวเรือนสูง 86.8% ต่อ GDP
การบริโภคยังขยายตัวแต่พื้นฐานเปราะบาง
ที่มา: รพท. | 3 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI)

ปี 2568 1.88 ล้านล้านบาท
เพิ่มขึ้นต่อเนื่องสะท้อนความเชื่อมั่นของนักลงทุน
ที่มา: BOI | 4 อัตราดอกเบี้ยนโยบาย

กนง. ลดดอกเบี้ยสู่ระดับ 1.00% ต่อปี
เพื่อพยุงเศรษฐกิจและลดภาระหนี้
ที่มา: รพท. | 5 สถานการณ์เงินเฟ้อทั่วไป

เมษายน 2569 2.89%
พลิกกลับมาเป็นบวกจากผลกระทบราคาพลังงานและอาหาร
ที่มา: กระทรวงพาณิชย์ | 6 หนี้สาธารณะของไทยต่อ GDP

ปี 2569 65.64%
เพิ่มขึ้นต่อเนื่องแต่ยังไม่กระทบต่อเสถียรภาพการคลัง
ที่มา: สบม. | 7 ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจของไทย

1 ภาวะ "ผลิตภาพต่ำ"
2 ภาวะ "ภูมิคุ้มกันต่ำ" จากวิกฤตหนี้สะสม
3 ความเหลื่อมล้ำสูง
4 ความไม่แน่นอนทางการเมืองและปัญหาธรรมชาติ |
|--|--|---|---|---|--|---|

3. ผลกระทบต่อแรงงานไทย

1 ตลาดแรงงานไทยยังมีความมั่นคง

อัตราการว่างงานอยู่ในระดับต่ำ 0.70-1.07% ของกำลังแรงงานทั้งหมด (ไตรมาส 2/2566 - 1/2569)
ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ | 2 การเปิด-ปิดตัวและการขยายกิจการของโรงงาน

ไตรมาส 1 ปี 2569 โรงงานที่ขยายกิจการเพิ่มขึ้น 82.8% สร้างการจ้างงานโดยเฉพาะในโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ | 3 การปรับทักษะแรงงานสู่เทคโนโลยีขั้นสูง (Skill Shift)

การลงทุนและอุตสาหกรรมเทคโนโลยีขั้นสูงเพิ่มขึ้นเปิดโอกาสให้แรงงานที่มีทักษะดิจิทัลและ AI | 4 ความเปราะบางด้านรายได้และการหนี้ของครัวเรือนแรงงาน
<ul style="list-style-type: none">หนี้ครัวเรือนสูง 86.8% ของ GDPรายได้ฟื้นตัวไม่ทั่วถึงค่าครองชีพสูงกลุ่มเสี่ยง: ผู้ไม่ทำงาน แรงงานนอกระบบ และแรงงานทักษะต่ำ | 5 การขยายตัวของแรงงานนอกระบบหรือแรงงานที่ไม่มั่นคง

แรงงานนอกระบบ 20.9 ล้านคน หรือ 52.4% ของผู้มีงานทำทั้งหมด ส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมรายได้ไม่แน่นอน ขาดหลักประกันทางสังคม และค่าตอบแทนต่ำ | 6 ผลกระทบเชิงโครงสร้างจากการเข้าสู่สังคมสูงวัย

ไทยจะเข้าสู่ Super Aged Society ในปี 2576 ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปคิดเป็น 28% ของประชากรทั้งหมดกำลังแรงงานลดลง |
|---|---|---|--|--|--|

4. ข้อเสนอเชิงนโยบาย: Roadmap การพัฒนาระบบแรงงานไทย

ระยะสั้น (1-2 ปี)	ระยะกลาง (3-5 ปี)	ระยะยาว (5-10 ปี)
พยุหะแรงงาน ลดผลกระทบทางเศรษฐกิจและรักษาระดับการจ้างงาน	ยกระดับศักยภาพแรงงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ	ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและระบบแรงงานเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน
ช่วยเหลือแรงงานแบบมุ่งเป้า (Targeted Subsidy)รักษาการจ้างงาน โดยเฉพาะ SMEs ลดต้นทุนค่าจ้าง/ลดภาระเงินสมทบชั่วคราวส่งเสริมการจ้างงานยืดหยุ่นขยายความคุ้มครองแรงงานนอกระบบเพิ่มสิทธิประโยชน์และแรงจูงใจเข้าสู่ระบบประกันสังคม	Reskill / Upskill อย่างเป็นระบบจัดทำ National Skill Roadmap พัฒนาศักยภาพ: Digital, Green, Advanced Manufacturingปฏิรูประบบค่าจ้างเชื่อมโยงกับผลผลิตและทักษะของแรงงานสนับสนุน SMEs ให้ปรับตัวและเติบโตเข้าถึงแหล่งทุน ดิจิทัล และสิทธิประโยชน์สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อจ้างงาน	ส่งเสริมอุตสาหกรรมแห่งอนาคต EV, AI, อุตสาหกรรมดิจิทัล, พลังงานสะอาด, เศรษฐกิจสีเขียว ดึงดูด FDI คุณภาพสูงปฏิรูประบบการศึกษาและพัฒนาภาคสังคม Lifelong Learning, Micro-Credential, Credit Bank เชื่อมโยงตลาดแรงงานพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคมถ้วนหน้ารองรับ Gig Economy และ Platform Workers ระบบประกันสังคมยืดหยุ่นและครอบคลุมทุกกลุ่ม

เป้าหมายสูงสุด

แรงงานไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะสูง มีงานที่มั่นคง และประเทศไทยเติบโตอย่างยั่งยืน แข่งขันได้ในเวทีโลก

“ ประเทศไทยจำเป็นต้องเร่งยกระดับทักษะแรงงาน ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และสร้างระบบคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุม เพื่อรองรับเศรษฐกิจโลกยุคใหม่และรักษาความสามารถในการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน ”

โดย กลุ่มงานนโยบายเศรษฐกิจการแรงงานระหว่างประเทศ กองเศรษฐกิจการแรงงาน

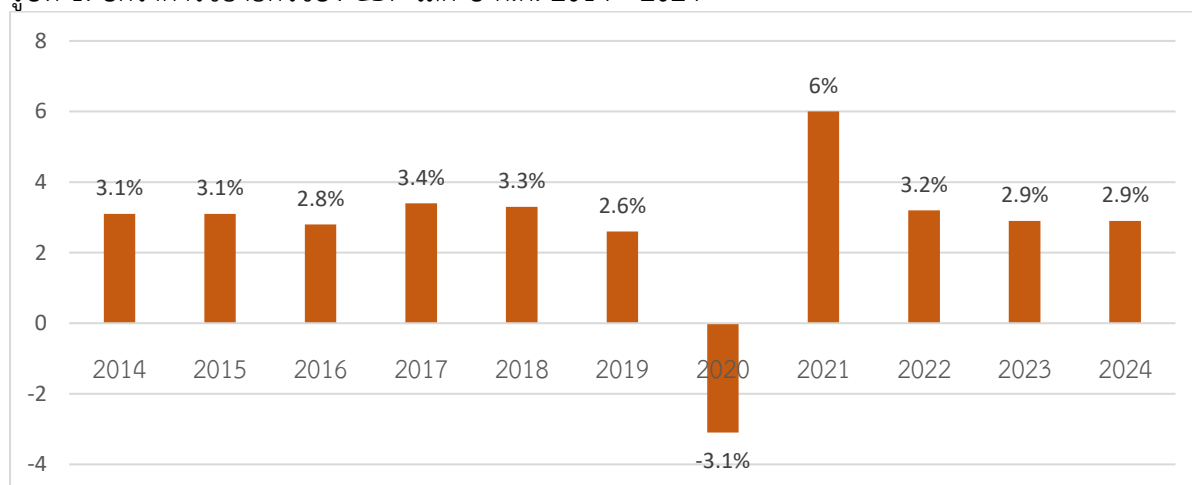
สถานการณ์เศรษฐกิจโลก: ผลต่อเศรษฐกิจและการจ้างงานของไทย

1. ภาพรวมสถานการณ์เศรษฐกิจโลก

เศรษฐกิจโลกในยุคปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านที่มีความเปราะบางสูง โดยมีลักษณะสำคัญคือการเติบโตทางเศรษฐกิจชะลอตัวลง ขณะที่ความเสี่ยงในหลายด้านเพิ่มสูงขึ้น ทั้งจากปัญหาความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศ ความผันผวนของตลาดการเงินโลก และการปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ สถาบันเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่สำคัญทั้ง IMF และ World Bank ต่างเห็นตรงกันว่าเศรษฐกิจโลกกำลังเข้าสู่ภาวะ “การเติบโตต่ำภายใต้ความเสี่ยงสูง” (การประชุมช่วงฤดูใบไม้ผลิของ IMF และ World Bank ประจำปี 2026) ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลักต่างๆ ดังนี้

(1) อัตราการขยายตัวของ GDP โลกอยู่ในระดับต่ำต่อเนื่องมาอย่างยาวนาน (รูปที่ 1) ทั้งในกลุ่มประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา โดยมีสาเหตุสำคัญจากต้นทุนทางการเงินที่อยู่ในระดับสูง ประกอบกับอุปสงค์โลกที่ยังฟื้นตัวได้ไม่เต็มที่ ภาวะดังกล่าวส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานโลก ทำให้อัตราการสร้างงานใหม่ชะลอตัว การแข่งขันในตลาดแรงงานมีความเข้มข้นมากขึ้น และโอกาสในการยกระดับรายได้ของแรงงานลดลง โดยเฉพาะแรงงานทักษะต่ำและแรงงานในภาคเศรษฐกิจที่มีความเปราะบางต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจ

รูปที่ 1: อัตราการขยายตัวของ GDP โลก ปี ค.ศ. 2014 - 2024

ที่มา: World Bank

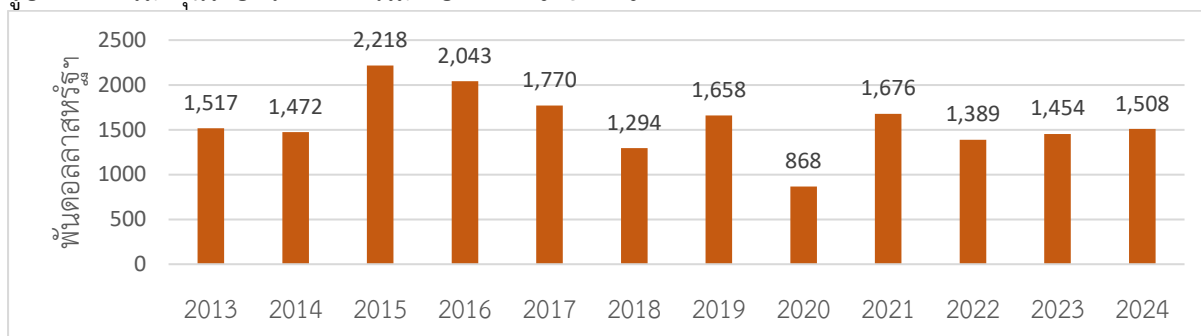
(2) กำลังซื้อของประชาชนทั่วโลกยังคงอ่อนแอ เนื่องจากรายได้ที่แท้จริง (Real Income)¹ ของแรงงานยังไม่ฟื้นตัวเต็มที่จากผลของวิกฤตเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นทั่วโลก ส่งผลให้การบริโภคภาคเอกชนชะลอลง ภาคธุรกิจจึงลดกำลังการผลิตและชะลอการจ้างงาน โดยเฉพาะในภาคบริการและภาคการผลิตที่พึ่งพาอุปสงค์ภายในประเทศและการส่งออก

(3) การชะลอตัวของการลงทุนทั่วโลก (รูปที่ 2) โดยเฉพาะการลงทุนระยะยาวและการลงทุนในประเทศกำลังพัฒนา ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างงานในระยะยาว การพัฒนาอุตสาหกรรมใหม่ และการยกระดับทักษะแรงงาน นอกจากนี้ การปรับโครงสร้างของห่วงโซ่อุปทานโลก (Global Value Chains) ยังทำให้การแข่งขัน

¹ รายได้ที่แท้จริง (Real Income) คือ รายได้รวมที่หักผลกระทบจากอัตราเงินเฟ้อหรือการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าออกแล้ว เพื่อแสดงถึงอำนาจซื้อที่แท้จริง โดยเทียบกับฐานราคาของปีที่ผ่านมา ต่างจากรายได้ที่เป็นตัวเงิน (Nominal Income) ที่ไม่คำนึงถึงราคาสินค้าที่สูงขึ้น

ในการดึงดูดการลงทุนระหว่างประเทศรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้บางประเทศสูญเสียโอกาสในการดึงดูดเงินลงทุน และการสร้างงานใหม่ในอนาคต

รูปที่ 2: การลงทุนโดยตรง FDI ทั่วโลก ปี ค.ศ. 2013 - 2024

ที่มา: UN Trade and Development (UNCTAD), World Investment report 2025

(4) อัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับสูง ภายหลังวิกฤตเงินเฟ้อ²ทั่วโลก ธนาคารกลางหลักของโลก เช่น ธนาคารกลางสหรัฐ (Federal Reserve: Fed) และธนาคารกลางยุโรป (European Central Bank: ECB) ได้ดำเนินนโยบายการเงินแบบเข้มงวด³ผ่านการปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบาย⁴อย่างต่อเนื่อง เพื่อกดดันราคาสินค้าและบริการไม่ให้สูงจนเกินไป ส่งผลให้ต้นทุนทางการเงินของภาคธุรกิจและภาคครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น ทำให้การลงทุนภาคเอกชนชะลอตัว การขยายตัวของธุรกิจใหม่ลดลง และภาคเศรษฐกิจที่พึ่งพาเงินทุนสูง เช่น ภาคอุตสาหกรรมและอสังหาริมทรัพย์ เผชิญข้อจำกัดในการดำเนินธุรกิจมากขึ้น ด้านตลาดแรงงาน ภาคธุรกิจมีแนวโน้มชะลอการจ้างงานใหม่และใช้ความระมัดระวังในการปรับค่าจ้าง ส่งผลให้การฟื้นตัวของรายได้แรงงานเป็นไปได้ช้า ซึ่งอาจกระทบต่อความสามารถในการบริโภคและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจโดยรวม (International Monetary Fund [IMF], 2025)

(5) หนี้สาธารณะ⁵ที่เพิ่มขึ้นมากในหลายประเทศ ระดับหนี้สาธารณะทั่วโลกที่เพิ่มขึ้นหลังวิกฤต COVID-19 ได้กลายเป็นอีกหนึ่งข้อจำกัดสำคัญของเศรษฐกิจโลก หลายประเทศมีสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP สูงกว่าร้อยละ 90-100 (รูปที่ 3) ส่งผลให้ขีดความสามารถในการใช้นโยบายการคลัง (Fiscal Space)⁶ ลดลง รัฐบาลหลายประเทศจึงเผชิญข้อจำกัดในการใช้งบประมาณเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ

² เงินเฟ้อ คือ ภาวะที่ระดับราคาสินค้าและบริการโดยทั่วไปเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้เงินจำนวนเท่าเดิมซื้อของได้น้อยลงหรืออำนาจซื้อลดลง เป็นสถานการณ์ที่ค่าครองชีพสูงขึ้น ทำให้เงินในกระเป๋ามีมูลค่าลดลง ส่งผลกระทบต่อการวางแผนการเงินและกำลังซื้อของประชาชน

³ นโยบายการเงินแบบเข้มงวด (Tight/Restrictive Monetary Policy) คือ มาตรการที่ธนาคารกลางใช้เพื่อลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ ชะลอความร้อนแรงของการเติบโตทางเศรษฐกิจ และควบคุมอัตราเงินเฟ้อที่สูงเกินไป โดยหลักๆ ทำผ่านการเพิ่มอัตราดอกเบี้ยนโยบาย ขยายพันธบัตรรัฐบาล และเพิ่มสัดส่วนเงินสำรองของธนาคารพาณิชย์

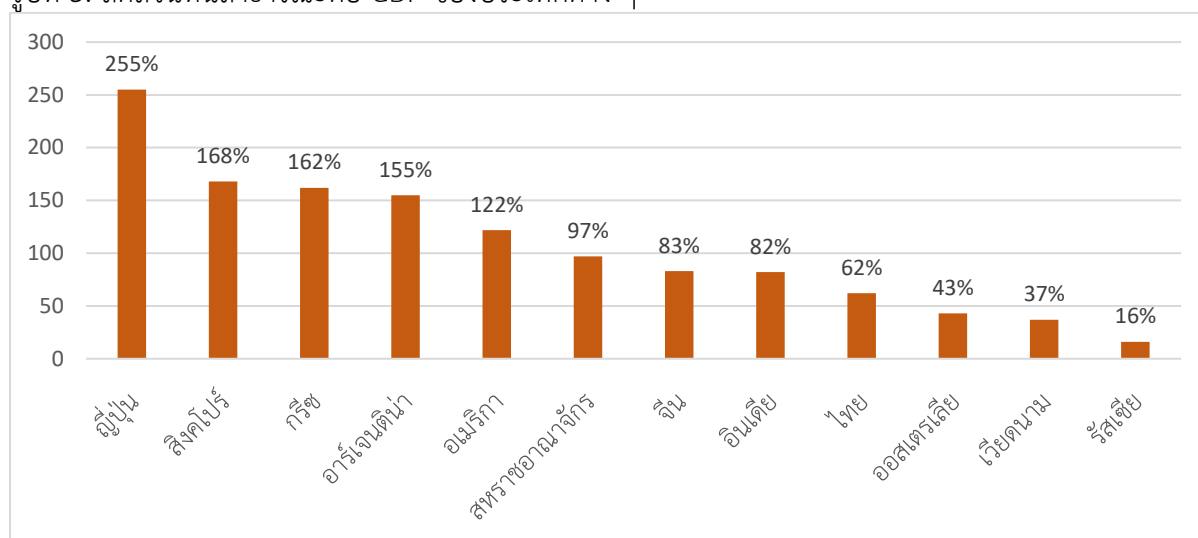
⁴ อัตราดอกเบี้ยนโยบาย คือ อัตราดอกเบี้ยที่กำหนดโดยธนาคารกลาง (ธปท.) เพื่อเป็นเครื่องมือควบคุมต้นทุนทางการเงินในระบบเศรษฐกิจ ใช้อัดอัตราเงินเฟ้อและเศรษฐกิจ โดยการปรับเพิ่ม/ลดจะส่งผลโดยตรงต่ออัตราดอกเบี้ยเงินฝากและเงินกู้ที่ธนาคารพาณิชย์เรียกเก็บจากประชาชน

⁵ หนี้สาธารณะ (Public Debt) คือ หนี้ที่เกิดขึ้นจากการกู้ยืมเงินของรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เมื่อรายได้ของรัฐ (ภาษี) ไม่เพียงพอจ่ายรายจ่าย เพื่อนำมาใช้บริหารประเทศ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน หรือกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยมักมีการค้ำประกันโดยรัฐบาล

⁶ นโยบายการคลัง (Fiscal Policy) คือ แนวทางที่รัฐบาลใช้ในการบริหารจัดการรายรับ (ภาษี) และรายจ่าย (การใช้จ่ายภาครัฐ) เพื่อส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวม ทั้งการจ้างงาน อัตราเงินเฟ้อ และการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยมักใช้เพื่อสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ หรือควบคุมความร้อนแรงของเศรษฐกิจ

ดูแลสวัสดิการสังคม หรือสนับสนุนการจ้างงานภาครัฐ นอกจากนี้ การลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาทักษะแรงงานยังมีแนวโน้มชะลอตัว (World Population Review, 2025)

รูปที่ 3: สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของประเทศต่าง ๆ

ที่มา: World Population Review

(6) ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจที่ยังคงยืดเยื้อ เศรษฐกิจโลกยังเผชิญกับความไม่แน่นอนในระดับสูงจากหลายปัจจัย อาทิ ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ สงครามระหว่างสหรัฐอเมริกากับอิหร่าน ความผันผวนของราคาพลังงานและสินค้าโภคภัณฑ์ ตลอดจนความไม่แน่นอนของนโยบายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้ภาคธุรกิจชะลอการตัดสินใจลงทุนและลดความเสี่ยงในการขยายกิจการ ผลที่ตามมาคือ การจ้างงานชะลอตัว และมีการเพิ่มขึ้นของรูปแบบงานที่ไม่มั่นคง เช่น งานชั่วคราว งานสัญญาจ้าง และงานผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล ซึ่งส่งผลต่อความมั่นคงของแรงงานโดยตรง (International Monetary Fund [IMF], 2025; World Bank, 2025; International Labor Organization [ILO], 2025)

2. สถานการณ์เศรษฐกิจไทย

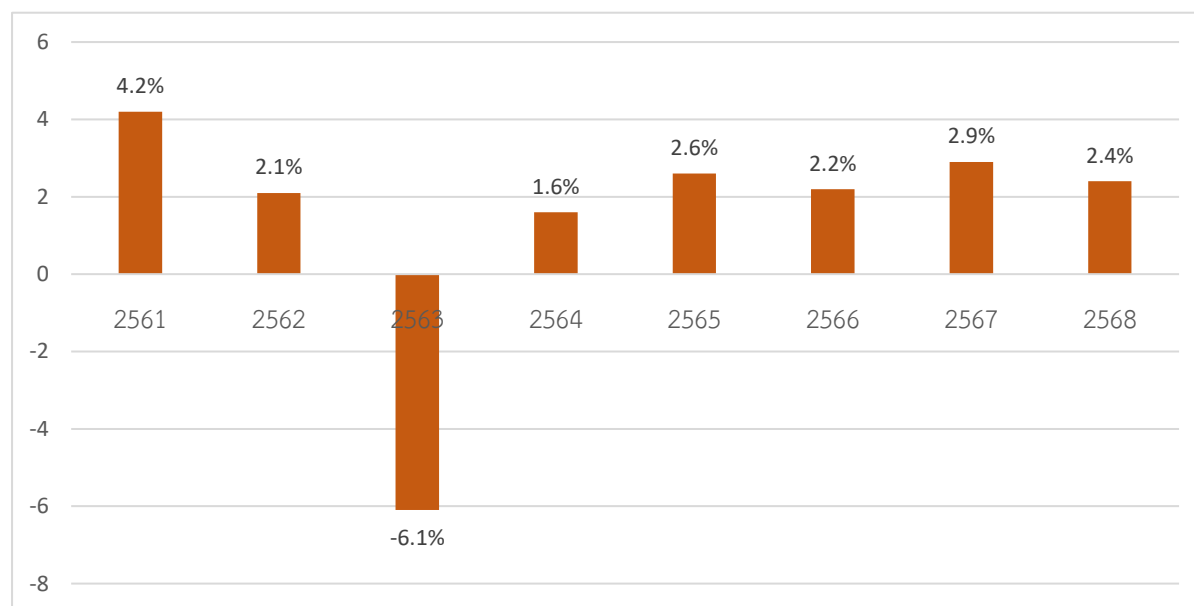
ในยุคปัจจุบันถือเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญของเศรษฐกิจไทยที่ต้องเผชิญกับแรงกดดันรอบด้านทั้งจากภาวะเศรษฐกิจโลกที่ชะลอตัว ความผันผวนของค่าเงินบาทที่กดดันขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคการส่งออก ตลอดจนความเสี่ยงทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ทวีความรุนแรง โดยเฉพาะวิกฤตราคาพลังงานจากความขัดแย้งในตะวันออกกลางและผลกระทบจากนโยบายภาษีศุลกากรของสหรัฐอเมริกา โดยสะท้อนจากปัจจัยต่างๆ ดังนี้

(1) การขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย (รูปที่ 4) ในช่วงปี พ.ศ. 2561–2568 เศรษฐกิจไทยโดยรวมมีลักษณะ “เติบโตต่ำและเปราะบาง” ไม่สามารถกลับไปสู่ระดับการเติบโตสูงเช่นในอดีตได้ โดยเฉพาะปี 2568 ที่เศรษฐกิจชะลอตัว ทำให้ข้อจำกัดเชิงโครงสร้างที่มีอยู่มาอย่างยาวนานชัดเจนยิ่งขึ้น ได้แก่ ฐานการผลิตที่มีความอ่อนแอจากการพึ่งพาแรงงานและทุนทางกายภาพ⁷ที่มีอายุการใช้งานสูง

⁷ ทุนทางกายภาพ (Physical Capital) คือ สินทรัพย์หรือสิ่งของที่จำเป็นต้องได้ซึ่งมนุษย์สร้างขึ้น และนำมาใช้เป็นปัจจัยในการผลิตสินค้าและบริการ โดยเป็น 1 ใน 3 ปัจจัยการผลิตหลักทางเศรษฐศาสตร์ (ร่วมกับ ทุนมนุษย์ และทรัพยากรธรรมชาติ) ได้แก่ อาคารและสิ่งปลูกสร้าง เครื่องจักรและอุปกรณ์ ระบบโครงสร้างพื้นฐาน เทคโนโลยีและยานพาหนะ เป็นต้น

รวมถึงการสูญเสียความสามารถในการแข่งขันในภาคการส่งออกดั้งเดิม⁸ ขณะเดียวกันข้อจำกัดใหม่ๆ ก็เริ่มชัดเจนมากขึ้น (International Monetary Fund [IMF], 2026) พื้นที่ทางการคลัง⁹ ลดลงจากการใช้จ่ายเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ ขณะที่ฐานะดุลภายนอกของไทยมีความเปราะบางมากขึ้น โดยมีดุลบัญชีเดินสะพัด¹⁰ ที่ลดลง รายได้จากการท่องเที่ยวที่ชะลอตัวลงจากความสามารถในการแข่งขันที่ลดลง และการแข็งค่าของอัตราแลกเปลี่ยนแท้จริง ปัจจัยเหล่านี้เพิ่มความเสี่ยงต่อการเปลี่ยนแปลงของอุปสงค์โลกและความไม่แน่นอนด้านนโยบายการค้า (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2026)

รูปที่ 4: การเติบโตของ GDP ของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 - 2568

ที่มา: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทย

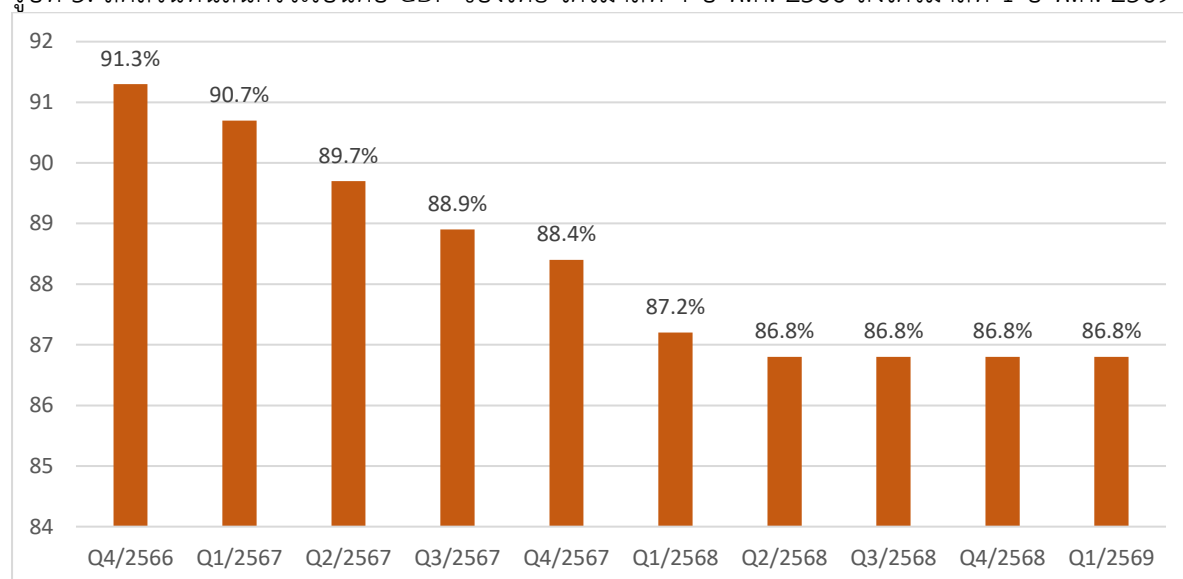
(2) การบริโภคภาคเอกชนไทย ยังคงขยายตัวแต่แรงขับเคลื่อนพื้นฐานยังคงเปราะบาง ท่ามกลางระดับหนี้ครัวเรือนที่สูงถึงร้อยละ 86.8 ของ GDP (รูปที่ 5) และมาตรฐานการปล่อยสินเชื่อที่เข้มงวดมากขึ้น หนี้ครัวเรือนจำนวนมากเป็นหนี้ที่ไม่มีหลักประกัน ซึ่งส่งผลให้หนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) เพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม หนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง สะท้อนความระมัดระวังในการปล่อยสินเชื่อใหม่ of สถาบันการเงิน ท่ามกลางภาวะความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนถดถอย โดยเฉพาะสินเชื่อเพื่อการประกอบธุรกิจเนื่องจากสถาบันการเงินมีความระมัดระวัง ในการปล่อยสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการรายย่อย ในขณะที่สินเชื่อเพื่อยานยนต์ชะลอตัวลงตามยอดการจำหน่ายรถยนต์ที่ลดลง เช่นเดียวกับสินเชื่อส่วนบุคคล และสินเชื่อบัตรเครดิต ที่เติบโตลดลงจากพฤติกรรมการใช้สอยที่รัดกุมของผู้บริโภค อย่างไรก็ตาม สินเชื่อเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์กลับมีการขยายตัวขึ้น โดยได้รับแรงสนับสนุนจากมาตรการกระตุ้นภาคอสังหาริมทรัพย์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2569)

⁸ ภาคการส่งออกดั้งเดิมของไทย คือ กลุ่มสินค้าเกษตรกรรมและวัตถุดิบ ซึ่งเป็นรากฐานเศรษฐกิจหลักของประเทศก่อนที่จะเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคอุตสาหกรรม โดยสินค้าส่งออกที่โดดเด่นในอดีต ได้แก่ ข้าว ยางพารา แร่ธาตุ ไม้สักและผลิตภัณฑ์ไม้ พืชไร่ และผลไม้ เป็นต้น

⁹ พื้นที่ทางการคลัง (Fiscal Space) คือ ขีดความสามารถหรือความยืดหยุ่นของรัฐบาลในการใช้จ่ายเงิน กระตุ้นเศรษฐกิจ หรือกู้เงินเพิ่มเติม เพื่อแก้ไขปัญหาโดยไม่กระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินและความยั่งยืนของหนี้สาธารณะในระยะยาว

¹⁰ ดุลบัญชีเดินสะพัด (Current Account Balance) คือ บันทึกธุรกรรมทางการแลกเปลี่ยนสินค้า บริการ รายได้ และเงินโอนระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการแข่งขันและฐานะทางเศรษฐกิจที่สำคัญที่สุดตัวหนึ่งของประเทศ

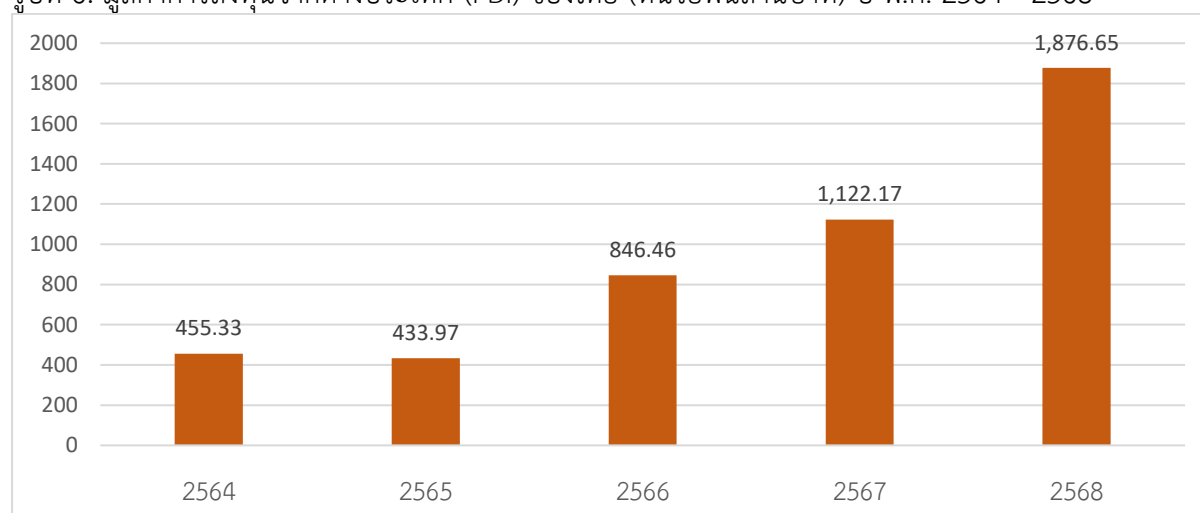
รูปที่ 5: สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP ของไทย ไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2566 ถึงไตรมาสที่ 1 ปี พ.ศ. 2569

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

(3) การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (FDI) ประเทศไทยยังคงมีความสามารถในการดึงดูดนักลงทุนต่างชาติให้เข้ามาลงทุน โดยเฉพาะการปรับตัวเชิงรุกของ BOI ในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลให้มูลค่าการลงทุนเติบโตอย่างก้าวกระโดดที่ 1,876 พันล้านบาทในปี 2568 (รูปที่ 6) นักลงทุนได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมดิจิทัลโดยมีมูลค่าการลงทุนสูงสุด คิดเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของ FDI ทั้งหมด รองลงมาคืออุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สะท้อนให้เห็นว่าไทยกำลังดึงดูดโครงการที่ใช้เงินทุนและเทคโนโลยีสูงมากขึ้น เช่น Data Center โครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล และเทคโนโลยีขั้นสูง ซึ่งมีลักษณะเป็นการลงทุนแบบ capital-intensive มากกว่าการผลิตแบบดั้งเดิม (United Nations Conference on Trade and Development [UNTAD], 2026; Thailand Board of Investment [BOI], 2026)

รูปที่ 6: มูลค่าการลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) ของไทย (หน่วยพันล้านบาท) ปี พ.ศ. 2564 - 2568

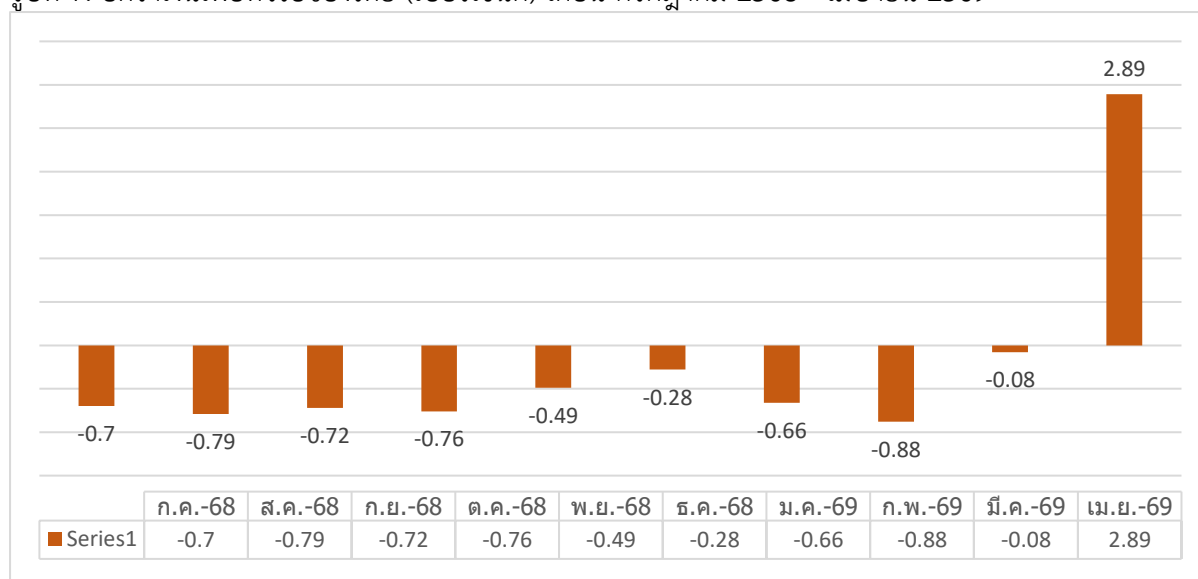
ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI)

(4) อัตราดอกเบี้ยนโยบาย คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) มีมติลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายลงสู่ระดับร้อยละ 1 ต่อปี โดยพิจารณาจากแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทยที่ต่ำกว่าระดับ

ศักยภาพต่อเนื่องไปจนถึงปี 2570 ซึ่งมีสาเหตุจากปัจจัยกดดันทางเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาหนี้ครัวเรือนที่ยังคงอยู่ในระดับสูงส่งผลกระทบต่อกำลังซื้อภายในประเทศหดตัว อัตราเงินเฟ้อต่ำต่อเนื่องสะท้อนถึงการชะลอตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ความผันผวนของภาคส่งออกจากการปรับเปลี่ยนมาตรการภาษีของสหรัฐฯ และการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นไปตามเป้าหมาย การปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาภาระดอกเบี้ยให้กับกลุ่มเปราะบาง และ SMEs สกัดค่าเงินบาทแข็งที่เป็นตัวฉุดรั้งการฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยวและการส่งออก รวมถึงเป็นการสนับสนุนมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2569)

(5) สถานการณ์เงินเฟ้อทั่วไป (รูปที่ 7) ติดลบต่อเนื่องจนถึงเดือน มีนาคม 2569 โดยมีตัวเลขติดลบสูงที่สุดในรอบสองปีในเดือนกุมภาพันธ์ 2569 ที่ร้อยละ -0.88 สาเหตุหลักมาจาก 1) มาตรการรัฐจากการใช้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงเพื่อชดเชยราคาพลังงานและมาตรการลดค่าไฟฟ้า 2) สินค้าเกษตรล้นตลาดทำให้ราคาเนื้อสุกร ไช้ไก่ และผลไม้สด ปรับตัวลดลงตามปริมาณผลผลิตที่มากเกินไปเกินความต้องการ 3) อุปสงค์ภายในประเทศที่ซบเซา แต่อย่างไรก็ตาม อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของไทยในเดือนเมษายน 2569 พลิกกลับมาเป็นบวกครั้งแรกในรอบ กว่า 1 ปีที่ ร้อยละ 2.89 จากผลกระทบจากความขัดแย้งในตะวันออกกลาง ขณะเดียวกันราคาอาหารสำเร็จรูปปรับตัวสูงขึ้นจากการส่งผ่านต้นทุนของผู้ประกอบการไปยังราคาจำหน่าย รวมถึงราคาผักสดปรับตัวสูงขึ้นจากสภาพอากาศที่ร้อนจัด สำหรับราคาสินค้าและบริการอื่น ๆ ส่งผลกระทบต่อภาวะเงินเฟ้อไม่มากนัก (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า กระทรวงพาณิชย์, 2569)

รูปที่ 7: อัตราเงินเฟ้อทั่วไปของไทย (เปอร์เซ็นต์) เดือน กรกฎาคม 2568 - เมษายน 2569

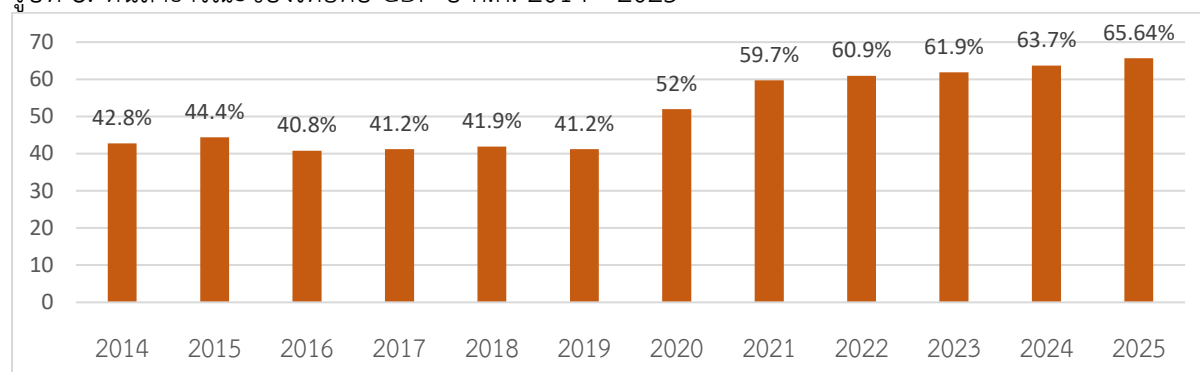

ที่มา: กระทรวงพาณิชย์

(6) หนี้สาธารณะของไทยต่อ GDP การที่เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 จนทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเติบโตต่ำลงไปมาก ประกอบกับหนี้สาธารณะที่สูงขึ้นเนื่องจากรายได้ของประเทศไทยที่ไม่เพียงพอกับวงเงินงบประมาณรายจ่าย จนทำให้รัฐบาลไทยต้องกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณเพิ่มขึ้น รวมทั้งการกู้เงินนอกงบประมาณเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยาและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ปัจจุบันหนี้สาธารณะของไทยต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 65.64 (รูปที่ 8) แม้หนี้สาธารณะที่เพิ่มขึ้นสูงยังไม่ได้ส่งผล

ให้รัฐบาลขาดเสถียรภาพทางการคลัง แต่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ รวมถึงการเข้าสู่สังคมสูงวัยของไทยจะสร้างภาระทางการคลังที่สูงขึ้นในอนาคต (สำนักงานประมาณของรัฐบาล, 2569)

รูปที่ 8: หนี้สาธารณะของไทยต่อ GDP ปี ค.ศ. 2014 - 2025

ที่มา: สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

(7) ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจของไทย ไม่ได้เกิดผลกระทบจากเศรษฐกิจโลกเพียงอย่างเดียว แต่มีรากฐานสำคัญมาจาก "ปัญหาเชิงโครงสร้าง" ภายในประเทศที่สะสมอย่างยาวนาน ซึ่งทำให้เศรษฐกิจไทยเติบโตต่ำกว่าศักยภาพ ธนากรแห่งประเทศไทย และสถาบันวิเคราะห์เศรษฐกิจชั้นนำ ได้ประเมินสาเหตุหลักที่สร้างความไม่แน่นอนและฉุดรั้งเศรษฐกิจไทยไว้ 4 มิติหลัก ได้แก่ 1) ภาวะ "ผลิตภาพต่ำ" ภาคธุรกิจ และอุตสาหกรรมไทยจำนวนมากยังคงผลิตสินค้าแบบดั้งเดิม และปรับตัวไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีระดับโลก ส่งผลให้การส่งออกซึ่งเคยเป็นเครื่องยนต์หลักไม่สามารถขยายตัวได้เต็มที่ 2) ภาวะ "ภูมิคุ้มกันต่ำ" จากวิกฤตหนี้สะสม ทั้งหนี้สาธารณะ หนี้ภาคธุรกิจ และโดยเฉพาะหนี้ครัวเรือนทำให้ระบบเศรษฐกิจมีความเปราะบางสูง 3) ความเหลื่อมล้ำสูง และการกระจุกตัวของความมั่งคั่ง เมื่อเม็ดเงินจากส่วนบนไม่กระจายตัวลงสู่เศรษฐกิจฐานราก กำลังซื้อของคนส่วนใหญ่ในประเทศจึงอ่อนแออย่างต่อเนื่อง 4) ความไม่แน่นอนทางการเมืองและปัญหาธรรมาภิบาล ความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและผู้บริหารระดับประเทศที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินนโยบายเศรษฐกิจระยะยาว โดยเฉพาะการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานและการปฏิรูปประเทศขาดความต่อเนื่อง (United Nations Conference on Trade and Development [UNCTAD], 2026)

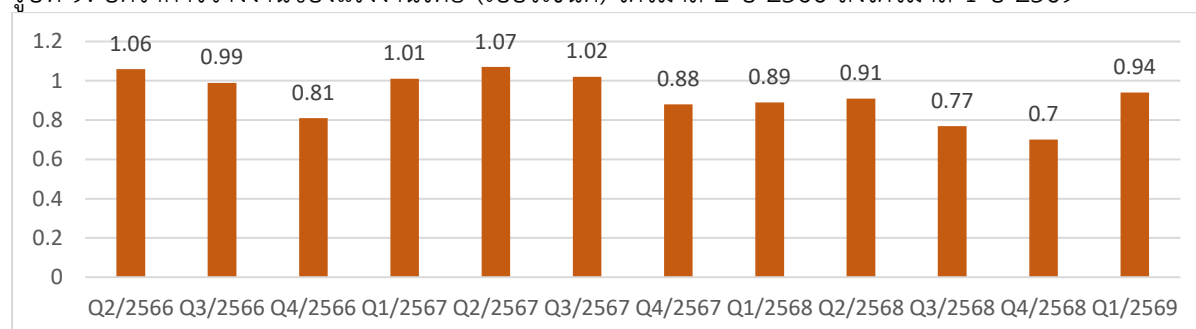
3. ผลกระทบต่อแรงงานไทย

การเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจสีเขียว ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) ตลอดจนความผันผวนของการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อโครงสร้างเศรษฐกิจและตลาดแรงงานของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ท่ามกลางกระแสความผันผวนนี้ ตลาดแรงงานไทยมิได้เผชิญเพียงแค่ปัจจัยกดดันหรือความเสี่ยงทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังปรากฏช่องทางและแนวโน้มที่เอื้อให้เกิดยกระดับศักยภาพในภาพรวม การวิเคราะห์ผลกระทบต่อแรงงานไทยจึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือโอกาสและความท้าทายของแรงงานไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 ตลาดแรงงานไทยยังมีความมั่นคง การว่างงานของแรงงานไทยในช่วงไตรมาส 2 ปี 2566 ถึงไตรมาส 1 ปี 2569 (รูปที่ 9) อัตราการว่างงานของไทยอยู่ในระดับต่ำและมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก โดยอยู่ระหว่างร้อยละ 0.70–1.07 ของกำลังแรงงานทั้งหมด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2569) สะท้อนให้เห็นว่าตลาดแรงงานไทยโดยรวมยังคงมีความมั่นคงและสามารถรองรับการจ้างงานได้อย่างต่อเนื่อง แม้เศรษฐกิจจะเผชิญกับความไม่แน่นอนจากภาวะเศรษฐกิจโลก ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ และการชะลอตัวของภาคการส่งออก

ในบางช่วงก็ตาม การฟื้นตัวของภาคการท่องเที่ยว ภาคบริการ และการบริโภคภายในประเทศมีส่วนสำคัญในการสร้างและรักษาระดับการจ้างงาน ขณะที่ความผันผวนของอัตราการว่างงานในแต่ละไตรมาสสะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจและลักษณะการจ้างงานตามฤดูกาล นอกจากนี้ การที่อัตราการว่างงานยังคงอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่องยังแสดงให้เห็นว่าผู้ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานส่วนใหญ่ยังสามารถหางานทำได้ แม้อาจมีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างสาขาอาชีพหรือเกิดปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะแรงงานกับความต้องการของตลาดแรงงานในบางส่วนก็ตาม โดยภาพรวมสถานการณ์แรงงานไทยยังอยู่ในเกณฑ์ที่ดี มีการจ้างงานค่อนข้างสูง และไม่ปรากฏสัญญาณการว่างงานในวงกว้างที่อาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของตลาดแรงงานและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

รูปที่ 9: อัตราการว่างงานของแรงงานไทย (เปอร์เซ็นต์) ไตรมาส 2 ปี 2566 ถึงไตรมาส 1 ปี 2569

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

3.2 การเปิด-ปิดตัว และการขยายกิจการของโรงงาน ในไตรมาสแรกของปี 2569 จำนวนโรงงานปิดกิจการมากกว่าโรงงานเปิดกิจการใหม่เป็นครั้งแรกในรอบ 10 ไตรมาส แต่อย่างไรก็ตามจำนวนโรงงานที่ขยายกิจการมีเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 82.8 สอดคล้องกับเงินลงทุนขยายกิจการที่เพิ่มขึ้นจาก 8.5 พันล้านบาทในช่วงเดียวกันของปีก่อน สะท้อนให้เห็นว่า แม้จำนวนโรงงานเปิดกิจการใหม่จะลดลง แต่จำนวนโรงงานที่ขยายกิจการปรับตัวเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะโรงงานขนาดใหญ่และขนาดกลาง ซึ่งมีการจ้างงานรวมกันสูงถึง 25,126 คน หรือคิดเป็นสัดส่วนการจ้างแรงงานมากถึงร้อยละ 99.3 ของจำนวนแรงงานในโรงงานที่ขยายกิจการทั้งหมด (สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2569) สถานการณ์เช่นนี้อาจส่งผลให้แรงงานภาคอุตสาหกรรมดั้งเดิมเผชิญความเสี่ยงตกงานสูง ทว่าจากการขยายกิจการของโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ที่ปรับตัวเพิ่มขึ้นอย่างมากช่วยสร้างตำแหน่งงานรองรับแรงงานได้เพิ่มมากขึ้น สะท้อนการเปลี่ยนผ่านโครงสร้างการจ้างงานของไทยที่พึ่งพากลุ่มทุนรายใหญ่ที่มีเม็ดเงินลงทุนสูงเป็นหลัก

3.3 การปรับทักษะแรงงานสู่เทคโนโลยีขั้นสูง (Skill Shift) กำลังเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดยจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ หรือ FDI (รูปที่ 6) ที่เพิ่มขึ้น และการขยายกิจการของโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมขั้นสูง สะท้อนให้เห็นว่าความสามารถในการแข่งขันของไทยไม่ได้ขึ้นอยู่กับต้นทุนการผลิตเพียงอย่างเดียวดังเช่นที่ผ่านมา แต่ขึ้นอยู่กับศักยภาพในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ระบบอัตโนมัติ และปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในกระบวนการผลิตมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแม้จะเกิดจากพลวัตการแข่งขันระดับโลกและการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว แต่ในอีกมุมหนึ่งได้กลายเป็นแรงขับเคลื่อนที่เปิดโอกาสให้แรงงานไทยได้เข้าถึงตำแหน่งงานที่มีคุณค่าสูง และสร้างความต้องการแรงงานที่มีทักษะดิจิทัล รวมถึงความสามารถในการทำงานร่วมกับ AI เพิ่มขึ้น ภายใต้บริบทนี้ เทคโนโลยีจึงทำหน้าที่เป็นเครื่องมือทรงพลังในการยกระดับรายได้และขีดความสามารถ (Empowerment) ของแรงงาน โดยเปิดโอกาสให้แรงงาน

ที่เร่งพัฒนาทักษะตนเองสามารถก้าวสู่ปีกบนของรูปแบบการพัฒนาแบบ 'K-Shape'¹¹ ซึ่งเป็นกลุ่มแรงงานสมรรถนะสูงที่มีความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการทำงาน (Labor Productivity) ได้อย่างเต็มศักยภาพ ส่งผลให้แรงงานกลุ่มนี้ได้รับโอกาสความก้าวหน้าทางอาชีพที่มั่นคง มีรายได้ที่สูงขึ้นตามเกณฑ์ทักษะ (Skill-based Wage) และพร้อมที่จะเติบโตไปพร้อมกับโครงสร้างเศรษฐกิจยุคใหม่ของประเทศในระยะยาว (Forbes Thailand, 2567)

3.4 ความเปราะบางด้านรายได้และภาระหนี้สินของครัวเรือนแรงงาน ยังคงเป็นประเด็นที่น่ากังวล โดยสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ในระดับสูงที่ร้อยละ 86.8 และมีครัวเรือนเปราะบางที่มีภาระหนี้สูงเมื่อเทียบกับรายได้และทรัพย์สินเพิ่มขึ้น สะท้อนถึงความเปราะบางทางการเงินที่ยังคงกดดันคุณภาพชีวิตของแรงงานไทย แม้เศรษฐกิจจะทยอยฟื้นตัวแต่แรงงานจำนวนมากยังเผชิญภาวะรายได้ฟื้นตัวไม่ทั่วถึง (Uneven Recovery) โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบและผู้ประกอบอาชีพอิสระที่มีรายได้ไม่แน่นอน ขณะที่ค่าครองชีพและราคาพลังงานที่อยู่ในระดับสูงส่งผลให้รายได้ที่แท้จริง¹²ลดลง ตัวอย่างเช่น แรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานครมีรายจ่ายด้านอาหารคิดเป็นสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 56 ของรายได้ และบางส่วนสูงเกินร้อยละ 75 จนต้องลดการบริโภค ในด้านหนี้สิน ครัวเรือนฐานรากกว่าร้อยละ 70 ก่อหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภค ซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้ในอนาคต อีกทั้งแรงงานจำนวนมากไม่น้อยยังต้องพึ่งพาหนี้ที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง เนื่องจากไม่สามารถเข้าถึงสินเชื่อในระบบได้ส่งผลให้ภาระหนี้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยกลุ่มที่ควรเฝ้าระวังเป็นพิเศษ ได้แก่ ผู้ที่ไม่ได้ทำงาน แรงงานนอกระบบ และแรงงานทักษะต่ำ ซึ่งมีความเสี่ยงต่อปัญหาหนี้สินและความไม่มั่นคงทางการเงินมากกว่ากลุ่มอื่น

3.5 การขยายตัวของแรงงานนอกระบบ¹³หรืองานที่ไม่มั่นคง ปัจจุบันการสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2568 โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์แรงงานในประเทศไทยที่มีผู้ทำงานนอกระบบเป็นสัดส่วนหลักของประเทศ โดยมีสัดส่วนแรงงานจากผู้มีงานทำทั้งหมด 39.9 ล้านคน พบว่าเป็นแรงงานนอกระบบถึง 20.9 ล้านคน (ร้อยละ 52.4) ซึ่งมากกว่าแรงงานในระบบที่มีจำนวน 19.0 ล้านคน (ร้อยละ 47.6) แรงงานนอกระบบมากกว่าครึ่งหนึ่ง (ร้อยละ 53.3 หรือ 11.1 ล้านคน) ทำงานในภาคเกษตรกรรม และส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัญหาสำคัญของแรงงานนอกระบบคือ ประมาณ 6.1 ล้านคน (ร้อยละ 29.0) ประสบปัญหาจากการทำงาน โดยประเด็นที่รุนแรงที่สุดคือปัญหาด้านค่าตอบแทน (ร้อยละ 70.9 ของผู้มีปัญหา) ตามด้วยสภาพแวดล้อมในการทำงาน และความไม่ปลอดภัย สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงความเปราะบางของแรงงานนอกระบบทั้งในด้านรายได้ คุณภาพชีวิต และความมั่นคงในการทำงาน ซึ่งยังคงเป็นประเด็นที่ต้องได้รับการพัฒนาและคุ้มครองอย่างต่อเนื่อง

3.6 ผลกระทบเชิงโครงสร้างจากการเข้าสู่สังคมสูงวัย นับเป็นอีกหนึ่งความท้าทายสำคัญที่ส่งผลต่อขีดความสามารถของแรงงานไทยในระยะยาว โดยประเทศไทยมีแนวโน้มก้าวเข้าสู่การเป็น “สังคม

¹¹ K-Shape ทางด้านแรงงาน คือ ปรากฏการณ์ที่ตลาดแรงงานเกิดการฟื้นตัวหรือเติบโตแบบ "แยกออกเป็นสองช่วงอย่างไม่สมดุล" คล้ายกับเส้นของตัวอักษร K โดยกลุ่มหนึ่งพุ่งทะยานขึ้น (ขาขึ้นของตัว K) ขณะที่อีกกลุ่มหนึ่งรายได้ลดลงหรือเสี่ยงตกงาน (ขาลงของตัว K)

¹² รายได้ที่แท้จริง (Real Income) คือรายได้ที่ถูกปรับให้สะท้อนถึงอำนาจซื้อที่แท้จริง โดยนำเงินเฟ้อหรือเงินเฟ้อมาหักลบออกจากรายได้ตัวเลข (Nominal Income) ทำให้ทราบว่าเงินที่ได้รับนั้น สามารถซื้อสินค้าและบริการได้มากน้อยเพียงใดเมื่อเทียบกับค่าครองชีพในขณะนั้น

¹³ แรงงานนอกระบบ คือ ผู้มีงานทำที่ไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานและไม่มีหลักประกันทางสังคมจากการทำงานเหมือนแรงงานในระบบ เช่น ไม่ได้เป็นลูกจ้างประจำที่มีนายจ้างชัดเจน ไม่มีสัญญาจ้างงาน และไม่มีสิทธิประกันสังคมมาตรา 33 ตัวอย่างเช่น ฟรีแลนซ์ พ่อค้าแม่ค้าหาบเร่แผงลอย วินมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ช่างซ่อมบำรุงอิสระ เกษตรกร ชาวไร่ ชาวนา ผู้รับงานไปทำที่บ้าน คนรับใช้หรือแม่บ้านที่รับจ้างรายวันแบบไปกลับ

สูงวัยระดับสุดยอด” (Super Aged Society) ในปี พ.ศ. 2576 ซึ่งจะมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด นับเป็นการเปลี่ยนผ่านที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเทียบกับหลายประเทศพัฒนาแล้ว ขณะที่ประเทศไทยยังเผชิญภาวะ “แก่ก่อนรวย” เนื่องจากระดับรายได้ต่อหัวของประชากรยังอยู่ในระดับไม่สูงนัก เมื่อเทียบกับประเทศที่เคยเผชิญสถานการณ์เดียวกัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้อัตราส่วนพึ่งพิงของประชากรเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากจำนวนประชากรวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง โดยแรงงานไทยเริ่มหดตัวมาตั้งแต่ปี 2556 และใช้เวลาเพียงประมาณ 20 ปีในการเปลี่ยนผ่านจากสังคมสูงวัยสู่สังคมสูงวัยโดยสมบูรณ์ ซึ่งเร็วกว่าหลายประเทศที่ใช้เวลานานหลายสิบปี ผลกระทบที่ตามมาคือจำนวนแรงงานและชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยมีแนวโน้มลดลง โดยเฉพาะแรงงานหญิงที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เลือกออกจากตลาดแรงงานหรือเปลี่ยนไปทำงานนอกระบบเพื่อให้อยู่มีความยืดหยุ่นในการดูแลสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น นอกจากนี้ แรงงานไทยยังมีแนวโน้มออกจากตลาดแรงงานในช่วงอายุที่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับหลายประเทศในเอเชีย ขณะที่แรงงานชายจำนวนไม่น้อยต้องลดชั่วโมงการทำงานลงจากข้อจำกัดด้านสุขภาพ ส่งผลให้กำลังแรงงานของประเทศลดลงและอาจกระทบต่อศักยภาพการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต หากไม่มีมาตรการรองรับการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างประชากรอย่างเหมาะสม

ตารางที่ 1 สรุปประเด็นผลกระทบต่อแรงงานไทยจากการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกและปัจจัยเชิงโครงสร้าง

สถานการณ์สำคัญ	ผลกระทบต่อแรงงานไทย
1. อัตราการว่างงานในช่วงไตรมาส 2 ปี 2566 – ไตรมาส 1 ปี 2569 อยู่ระหว่างร้อยละ 0.70–1.07 ของกำลังแรงงานทั้งหมด	ตลาดแรงงานโดยรวมยังมีเสถียรภาพและสามารถรองรับการจ้างงานได้ดี แม้เผชิญความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจโลก อย่างไรก็ตาม ยังพบการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างสาขาอาชีพและปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะแรงงานกับความต้องการของตลาดแรงงาน
2. ไตรมาส 1 ปี 2569 โรงงานปิดกิจการมากกว่าเปิดใหม่เป็นครั้งแรกในรอบ 10 ไตรมาส แต่จำนวนโรงงานที่ขยายกิจการเพิ่มขึ้นร้อยละ 82.8 และมีเงินลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างมาก	แรงงานในอุตสาหกรรมดั้งเดิมมีความเสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้าง ขณะที่การขยายตัวของโรงงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ ช่วยสร้างตำแหน่งงานใหม่ สะท้อนการเปลี่ยนผ่านสู่โครงสร้างการจ้างงานที่พึ่งพาอุตสาหกรรมที่ใช้เงินทุนและเทคโนโลยีสูงมากขึ้น
3. การลงทุนจากต่างประเทศ (FDI) และการใช้ AI ระบบอัตโนมัติ และดิจิทัล เพิ่มขึ้น โครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ให้ความสำคัญกับผลิตภาพและนวัตกรรมมากขึ้น	ความต้องการแรงงานทักษะดิจิทัลและแรงงานที่ทำงานร่วมกับ AI เพิ่มขึ้น แรงงานที่มีทักษะสูงมีโอกาสดำรงตำแหน่งและค่าจ้างและความก้าวหน้าทางอาชีพเพิ่มขึ้น
4. หนี้ครัวเรือนอยู่ในระดับสูงที่ร้อยละ 86.8 ของ GDP และมีครัวเรือนเปราะบางเพิ่มขึ้น ขณะที่แรงงานจำนวนมากยังมีรายได้พื้นต่ำไม่ถึง	แรงงาน โดยเฉพาะแรงงานนอกระบบและผู้ประกอบอาชีพอิสระ เผชิญปัญหารายได้ไม่แน่นอน ค่าครองชีพสูงและภาระหนี้เพิ่มขึ้น ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงทางการเงิน โดยกลุ่มเสี่ยงสำคัญ ได้แก่ ผู้ไม่ได้ทำงาน แรงงานนอกระบบ และแรงงานทักษะต่ำ

สถานการณ์สำคัญ	ผลกระทบต่อแรงงานไทย
5. แรงงานนอกระบบมีจำนวน 20.9 ล้านคน หรือร้อยละ 52.4 ของผู้มีงานทำทั้งหมด มากกว่าแรงงานในระบบ และกว่าครึ่งอยู่ในภาคเกษตรกรรม	แรงงานกลุ่มนี้มีความเปราะบางสูงจากรายได้ไม่แน่นอน ขาดหลักประกันทางสังคม และเผชิญปัญหาค่าตอบแทนต่ำ สภาพแวดล้อมการทำงานไม่เหมาะสม และความไม่ปลอดภัยในการทำงาน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในการประกอบอาชีพ
6. ไทยมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super Aged Society) ในปี 2576 โดยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด	จำนวนแรงงานมีแนวโน้มลดลง อัตราส่วนพึ่งพิงเพิ่มสูงขึ้น และชั่วโมงการทำงานเฉลี่ยลดลง แรงงานจำนวนหนึ่งออกจากตลาดแรงงานก่อนวัยอันควรหรือเปลี่ยนไปทำงานนอกระบบ ส่งผลต่อศักยภาพการผลิตและการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

ประมวลผลโดย: กองเศรษฐกิจการแรงงาน

4. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

ภายใต้บริบทเศรษฐกิจโลกที่มีความผันผวนและความไม่แน่นอนสูงจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เทคโนโลยี ภูมิรัฐศาสตร์ และโครงสร้างประชากร ระบบแรงงานไทยจำเป็นต้องเร่งปรับตัวเพื่อรองรับความท้าทาย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นโยบายแรงงานจึงควรมุ่งทั้งการบรรเทาผลกระทบในระยะสั้น การยกระดับทักษะและผลิตภาพแรงงานในระยะกลาง และการสร้างความมั่นคงทางสังคมควบคู่กับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจในระยะยาว โดยควรกำหนด Roadmap การพัฒนาระบบแรงงานไทยที่เชื่อมโยงมาตรการทั้ง 3 ระยะอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินนโยบายมีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับระดับความเร่งด่วนของปัญหา และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 นโยบายระยะสั้น (1-2 ปี): พยุงแรงงาน ลดผลกระทบทางเศรษฐกิจ และรักษาระดับการจ้างงาน

(1) การช่วยเหลือแรงงานแบบมุ่งเป้า (Targeted Subsidy) โดยเน้นการสนับสนุนแรงงานรายได้น้อยและครัวเรือนเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น ผ่านการใช้ฐานข้อมูลภาครัฐในการคัดกรองกลุ่มเป้าหมายอย่างแม่นยำ เพื่อให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างตรงจุดและมีประสิทธิภาพ มากกว่าการอุดหนุนแบบถ้วนหน้า แนวทางดังกล่าวจะช่วยลดภาระค่าครองชีพของแรงงาน ควบคู่กับการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและวินัยการคลังของประเทศ

(2) การรักษาระดับการจ้างงาน (Employment Retention) โดยเฉพาะในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานหลักของประเทศ โดยพิจารณามาตรการสนับสนุนต้นทุนการจ้างงาน เช่น การอุดหนุนค่าจ้างบางส่วน การลดภาระเงินสมทบประกันสังคมชั่วคราว หรือมาตรการจูงใจทางภาษี เพื่อช่วยให้สถานประกอบการสามารถรักษาการจ้างงานไว้ได้ในช่วงที่เศรษฐกิจยังมีความไม่แน่นอน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมรูปแบบการจ้างงานที่มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับบริบทการทำงานยุคใหม่ เพื่อเพิ่มโอกาสการมีงานทำและลดความเสี่ยงจากการว่างงาน

(3) การขยายความคุ้มครองทางสังคมให้ครอบคลุมแรงงานนอกระบบ ซึ่งยังคงเป็นสัดส่วนขนาดใหญ่ของกำลังแรงงานไทย โดยควรปรับปรุงกลไกการเข้าถึงประกันสังคมให้สะดวกและจูงใจมากขึ้น เพิ่มสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพและรายได้ทดแทน รวมถึงประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเข้าถึง

แรงงานกลุ่มดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ การยกระดับความคุ้มครองทางสังคมจะช่วยลดความเปราะบางของแรงงานและเพิ่มความสามารถในการรับมือกับความผันผวนทางเศรษฐกิจในอนาคต

การดำเนินมาตรการระยะสั้นคาดว่าจะช่วยลดผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่ชะลอตัวและความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจโลก โดยรักษาระดับรายได้และกำลังซื้อของแรงงานกลุ่มเปราะบาง พร้อมทั้งช่วยให้การใช้ทรัพยากรภาครัฐมีประสิทธิภาพ ช่วยลดความเสี่ยงจากการเลิกจ้าง และรักษาเสถียรภาพของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มหลักประกันด้านรายได้และคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างความสามารถในการรับมือกับความผันผวนทางเศรษฐกิจในอนาคต อันจะเป็นรากฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาศักยภาพแรงงานในระยะต่อไป

4.2 นโยบายระยะกลาง (3–5 ปี): ยกระดับศักยภาพแรงงานและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

(1) การพัฒนาทักษะและยกระดับศักยภาพแรงงาน (Reskill/Upskill) อย่างเป็นระบบ โดยจัดทำแผนพัฒนาทักษะแรงงานแห่งชาติ (National Skill Roadmap) เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนา กำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคเศรษฐกิจในอนาคต โดยเฉพาะทักษะด้านดิจิทัล (Digital Skills) ทักษะด้านเศรษฐกิจสีเขียว (Green Skills) และทักษะในอุตสาหกรรมการผลิตขั้นสูง (Advanced Manufacturing Skills) ควบคู่กับการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ สถานศึกษา และภาคเอกชน เพื่อให้การพัฒนาทักษะแรงงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานอย่างแท้จริง และลดปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างทักษะของแรงงานกับความต้องการของสถานประกอบการ (Skill Mismatch)

(2) การปฏิรูประบบค่าจ้างให้สอดคล้องกับผลิตภาพและทักษะของแรงงาน โดยมุ่งส่งเสริมระบบค่าจ้างที่เชื่อมโยงกับประสิทธิภาพการทำงาน (Productivity-based Wage) และระดับทักษะ (Skill-based Wage) มากกว่าการกำหนดค่าจ้างในลักษณะเดียวกันทั่วประเทศ แนวทางดังกล่าวจะช่วยสร้างแรงจูงใจให้แรงงานพัฒนาทักษะของตนเองอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันยังช่วยให้สถานประกอบการสามารถบริหารจัดการต้นทุนแรงงานได้อย่างเหมาะสมและสะท้อนความแตกต่างของศักยภาพทางเศรษฐกิจในแต่ละพื้นที่และอุตสาหกรรม

(3) การสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นแหล่งจ้างงานหลักของประเทศให้สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการเข้าถึงแหล่งเงินทุนต้นทุนต่ำ การสนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจ (Digital Transformation) และการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่สถานประกอบการที่ลงทุนในการพัฒนาทักษะแรงงาน หรือสร้างการจ้างงานใหม่ การเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs จะช่วยยกระดับผลิตภาพของภาคธุรกิจ ควบคู่กับการสร้างงานที่มีคุณภาพและรายได้ที่มั่นคงมากขึ้น

การดำเนินมาตรการในระยะกลางจะช่วยยกระดับทักษะและสมรรถนะของแรงงานไทยให้สอดคล้องกับความต้องการของเศรษฐกิจยุคใหม่ เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงงานที่มีคุณภาพและรายได้สูงขึ้น พร้อมทั้งเสริมความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและโครงสร้างเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกัน ยังช่วยเพิ่มผลิตภาพแรงงาน ขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคธุรกิจ และสนับสนุนการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในระยะยาว

4.3 นโยบายระยะยาว (5–10 ปี): ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและระบบแรงงานเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน

(1) การส่งเสริมอุตสาหกรรมแห่งอนาคต (Future Industries) เพื่อสร้างฐานเศรษฐกิจใหม่ของประเทศ โดยมุ่งสนับสนุนอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและมีศักยภาพในการสร้างงาน

คุณภาพ เช่น อุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (Electric Vehicle: EV) อุตสาหกรรมดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (AI) อุตสาหกรรมพลังงานสะอาด และอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจสีเขียว ควบคู่กับการดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ที่มีคุณภาพ เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีองค์ความรู้ และยกระดับผลิตภาพของแรงงานไทยให้สามารถแข่งขันในห่วงโซ่มูลค่าโลกได้มากยิ่งขึ้น

(2) การปฏิรูประบบการศึกษาและการพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต โดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) การพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงวัยการทำงาน และการเชื่อมโยงระบบการศึกษากับภาคการผลิตและบริการให้ใกล้ชิดมากขึ้น นอกจากนี้ ควรพัฒนาระบบการรับรองสมรรถนะและคุณวุฒิวิชาชีพในรูปแบบใหม่ เช่น Micro-Credential และ Credit Bank เพื่อเปิดโอกาสให้แรงงานสามารถสะสมทักษะและพัฒนาศักยภาพได้อย่างยืดหยุ่นตามความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

(3) การพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคมที่ครอบคลุมและรองรับรูปแบบการจ้างงานที่หลากหลายในอนาคต โดยเฉพาะแรงงานอิสระ แรงงานแพลตฟอร์ม (Platform Workers) และแรงงานในเศรษฐกิจแบบ Gig Economy ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐควรปรับปรุงระบบประกันสังคมให้มีความยืดหยุ่น เข้าถึงได้ง่าย และสามารถรองรับรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้แรงงานทุกกลุ่มได้รับความคุ้มครองอย่างเหมาะสมและมีหลักประกันทางสังคมตลอดช่วงชีวิตการทำงาน

การดำเนินมาตรการในระยะยาวคาดว่าจะช่วยให้ประเทศไทยสามารถปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้เทคโนโลยีเข้มข้นมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการจ้างงานคุณภาพสูง รายได้แรงงานเพิ่มขึ้น และผลิตภาพแรงงานของประเทศอยู่ในระดับที่สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก ขณะเดียวกัน แรงงานไทยจะมีทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมแห่งอนาคต สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและรูปแบบการทำงานใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2: Roadmap การดำเนินนโยบายแรงงานไทยภายใต้บริบทเศรษฐกิจโลกที่มีการเติบโตต่ำและความเสี่ยงสูง

ระยะ	เป้าหมายเชิงนโยบาย	มาตรการสำคัญ	หน่วยงานหลัก	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
ระยะสั้น (1–2 ปี)	พยุงแรงงาน ลดผลกระทบ ทางเศรษฐกิจ และ รักษาระดับการจ้างงาน	1. มาตรการช่วยเหลือแรงงานเฉพาะกลุ่ม (Targeted Subsidy) - สนับสนุนค่าครองชีพแรงงานรายได้น้อย - ใช้ฐานข้อมูลภาครัฐคัดกรองผู้มีสิทธิ์ - ลดภาระค่าใช้จ่ายด้านสาธารณสุขปิโภคและการเดินทาง 2. มาตรการรักษาการจ้างงาน (Employment Retention) - สนับสนุน SMEs ผ่านเงินอุดหนุน (Wage Subsidy) - ลดภาระเงินสมทบประกันสังคมชั่วคราว - ส่งเสริมการจ้างงานยืดหยุ่น (Flexible Work) 3. ขยายความคุ้มครองแรงงานนอกระบบ - เพิ่มแรงจูงใจเข้าสู่ประกันสังคม มาตรา 40 - เพิ่มสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพและรายได้ทดแทน	- กระทรวงแรงงาน - สำนักงานประกันสังคม	• ลดผลกระทบจากค่าครองชีพสูง • ลดการเลิกจ้างและรักษาการจ้างงาน • เพิ่มความมั่นคงทางรายได้ของแรงงานกลุ่มเปราะบาง
ระยะกลาง (3–5 ปี)	ยกระดับทักษะและ เพิ่มผลิตภาพแรงงาน เพื่อรองรับเศรษฐกิจ ยุคใหม่	1. นโยบาย Reskill / Upskill เชิงระบบ - จัดทำ National Skill Roadmap - พัฒนาทักษะด้าน Digital, Green และ Advanced Manufacturing - ส่งเสริมความร่วมมือภาครัฐและเอกชน (PPP)	- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน - กรมการจัดหางาน - สำนักงาน ปลัดกระทรวงแรงงาน	• แรงงานมีทักษะตรงกับความต้องการของตลาด • ผลิตภาพแรงงานเพิ่มขึ้น • รายได้แรงงานเติบโตอย่างยั่งยืน • SMEs มีศักยภาพแข่งขันสูงขึ้น

ระยะ	เป้าหมายเชิงนโยบาย	มาตรการสำคัญ	หน่วยงานหลัก	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
		2. ปฏิรูประบบค่าจ้าง - ค่าจ้างตามผลิตภาพ (Productivity-based Wage) - ค่าจ้างตามทักษะ (Skill-based Wage) - พิจารณา ค่าจ้างตามพื้นที่และอุตสาหกรรม 3. สนับสนุน SMEs และการจ้างงานคุณภาพ - เข้าถึงแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ - สนับสนุนการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับใช้ (Digital Transformation) - สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อจ้างงานใหม่		
ระยะยาว (5–10 ปี)	ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจและระบบแรงงานเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต	1. ส่งเสริมอุตสาหกรรมแห่งอนาคต - EV และอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ - AI และเศรษฐกิจดิจิทัล - พลังงานสะอาดและอุตสาหกรรมสีเขียว - ดึงดูด FDI คุณภาพสูง 2. ปฏิรูประบบการศึกษาและกำลังคน - เชื่อมโยงการศึกษาและตลาดแรงงาน - ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) - พัฒนาระบบหลักสูตรการเรียนรู้และรับรองระยะสั้น (Micro-Credential) และการสะสมผลการเรียน	- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน - กระทรวงศึกษาธิการ - กระทรวงอุตสาหกรรม - BOI - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สำนักงานประกันสังคม	• เกิดการจ้างงานคุณภาพสูงในอุตสาหกรรมแห่งอนาคต • แรงงานไทยมีทักษะรองรับเศรษฐกิจดิจิทัลและสีเขียว • ระบบแรงงานมีความยืดหยุ่นและครอบคลุมทุกกลุ่ม • ประเทศมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น

ระยะ	เป้าหมายเชิงนโยบาย	มาตรการสำคัญ	หน่วยงานหลัก	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
		3. พัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคมถ้วนหน้า - การคุ้มครองทางสังคมถ้วนหน้า (Universal Social Protection) - รองรับแรงงาน Gig Economy และ Platform Workers (ระบบเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยงานชั่วคราวหรืองานรับจ้างแบบจบเป็นโปรเจกต์ไป) - ปรับระบบประกันสังคมให้ยืดหยุ่นและครอบคลุมมากขึ้น		

ประมวลผลโดย: กองเศรษฐกิจการแรงงาน

เอกสารอ้างอิง

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561, มิถุนายน). ความท้าทายเชิงโครงสร้างของเศรษฐกิจไทยและการประสานนโยบายเศรษฐกิจ. https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/our-roles/monetary-policy/mpc-publication/monetary-policy-report/mpr-box/MPR_2561_Q2_BOX1.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561, กรกฎาคม). สังคมสูงวัยกับความท้าทายของตลาดแรงงานไทย. https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1614761244-457_0.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). 5C แก้นี้ ยั่งยืน. <https://www.bot.or.th/content/dam/bot/documents/th/news-and-media/activities/2022/activities-20220701-Team1.pdf>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2565). หนี้ครัวเรือนไทย วิฤติแค่ไหน ทำไมถึงไม่ควรมองข้าม. <https://projects.pier.or.th/household-debt/>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2569). เทคโนโลยี AI ที่เข้ามาเปลี่ยนโฉมตลาดแรงงานโลก. <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/bot-magazine-issues/phrasiam-68-3/the-knowledge-AI-and-labour-market.html>
- ธนาคารออมสิน. (2563, กันยายน). ภาวะหนี้สินของครัวเรือนฐานรากในประเทศไทย. https://www.gsb.or.th/gsbresearch/wpcontent/uploads/2020/10/GR_report_debt0963_internet_detail.pdf
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น. (2567, กรกฎาคม). สร้างการเรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลง. <https://academy.kku.ac.th/>
- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2564, มิถุนายน). วิฤตสิทธิแรงงานในเศรษฐกิจยุคดิจิทัล: ปัญหาความขัดแย้งระหว่าง “ไรเดอร์” กับแพลตฟอร์มที่รัฐเพิกเฉย. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/CMUJLSS/article/view/246455>
- มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2567). พลวัตหนี้ครัวเรือนไทยกับนโยบายการเงินและการขยายตัวทางเศรษฐกิจ: ข้อค้นพบเชิงลึกจาก Microdata. [ตรวจสอบ URL อีกครั้ง]
- มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2569, เมษายน). เปิดเผยผลสำรวจสถานภาพแรงงานไทย ปี 2569: สถานภาพแรงงานไทย 5 สัญญาณเตือนที่ต้องจับตา. <https://www.utcc.ac.th/thai-labor-status-survey-2026-5-warning-signs/>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2569, กุมภาพันธ์). การเปลี่ยนผ่านสู่สังคมสูงวัยของไทยกับความจำเป็นของการขยายอายุการทำงาน: วิเคราะห์เชิงโครงสร้างประชากรและตลาดแรงงาน. <https://thaitgri.org/?p=40595>
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2569, กุมภาพันธ์). สุขภาพ ความสามารถในการทำงาน และแนวคิด “Work Ability” ของผู้สูงอายุไทย: รากฐานสำคัญของการขยายอายุการทำงานในสังคมสูงวัย. <https://thaitgri.org/?p=40624>

- ศูนย์ข้อมูลอสังหาริมทรัพย์ ธนาคารอาคารสงเคราะห์. (2569, เมษายน). เดือนนี้ครัวเรือนสิ้นปี 68 พุ่ง
ห่วงแรงงานเปราะบาง-ค่าครองชีพสูง. <https://reic.or.th/News/RealEstate/470747>
- สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ. (2567). *ความท้าทายและโอกาสของไทยในสังคมผู้สูงอายุ*.
<https://image.mfa.go.th/>
- สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2564, พฤศจิกายน). *ผลิตภาพแรงงานไทยกับความท้าทายที่ต้องเผชิญ*.
<https://piu.ftpi.or.th/wp-content/uploads/2025/04/ผลิตภาพแรงงานไทย.pdf>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). (2563, กันยายน). *เศรษฐกิจแพลตฟอร์มกับมาตรฐาน
แรงงาน*. <https://tdri.or.th/2020/09/social-security-for-digital-platform-workers/>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ). (2569, กุมภาพันธ์). *เมื่อ AI เขย่าตลาดงาน ใครอยู่ใคร
ไป*. <https://tdri.or.th/2026/02/ai-job-market-disruption-and-impact/>
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2565, มกราคม). *แรงงานนอกระบบในไทย: ความเหลื่อมล้ำ ค่าแรง
และความเสี่ยงในการทำงาน*. <https://www.pier.or.th/abridged/2022/02/>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุน. (2564, พฤศจิกายน). *การขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาทักษะการทำงาน (Reskill
และ Upskill) เพื่อสร้างหลักประกันรายได้ผู้สูงอายุ*. <https://cusri.chula.ac.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560, พฤษภาคม). *การเตรียมความพร้อม
ทักษะแรงงานไทยในอนาคต: กรณีกลุ่มอุตสาหกรรมศักยภาพ First S-Curve*. [https://www.nesdc.
go.th/wordpress/wpcontent/uploads/2025/06/2560_article_q1_001.pdf](https://www.nesdc.go.th/wordpress/wpcontent/uploads/2025/06/2560_article_q1_001.pdf)
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2567). *การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานขั้นสูงในประเทศไทย*.
<https://prt.parliament.go.th/>
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2568, มิถุนายน). *กรมสรรพากรผลักดันมาตรการภาษี 200% แบ่งเบา
ภาระค่าใช้จ่าย เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน SMEs ไทย*. [https://www.depa.or.th/th/
thailanddigitalcatalog/tax200](https://www.depa.or.th/th/thailanddigitalcatalog/tax200)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2569). *การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2568*. [https://www.nso.go.th/
nsoweb/storage/survey_detail/2026/20251126091907_74347.pdf](https://www.nso.go.th/nsoweb/storage/survey_detail/2026/20251126091907_74347.pdf)
- หอการค้าไทย. (2568). *สถานภาพหนี้ครัวเรือนไทย 2568*. [https://www.thaichamber.org/news/view/
87/3962/สถานภาพหนี้ครัวเรือนไทย-2568](https://www.thaichamber.org/news/view/87/3962/สถานภาพหนี้ครัวเรือนไทย-2568)
- European Commission. (2021, September). *Finland AI strategy report*. [https://aiwatch.ec.eu.
europa.eu/countries/finland/finland-ai-strategy-report_en](https://aiwatch.ec.europa.eu/countries/finland/finland-ai-strategy-report_en)
- Forbes Thailand. (2567, May). *วิกฤตแรงงานปี 2026 AI แบ่งคนเป็น K-Shape คน “ใช้เก่ง” ก็โตก้าว
กระโดด คนแค่ “ใช้ได้” อาจไม่มีที่ยืนในองค์กร*. [https://www.forbesthailand.com/news/hr/ai-
disruption-k-shape-in-workforce](https://www.forbesthailand.com/news/hr/ai-disruption-k-shape-in-workforce)

- NECTEC. (2565). แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565–2570). <https://www.ai.in.th/about-ai-thailand/>
- Trading View. (2026, May). WWFYGDPG. <https://th.tradingview.com/symbols/ECONOMICS-WWFYGDPG/>
- UN Trade and Development. (2026, May). *World investment report 2025*. <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2025>
- Women in Informal Employment: Globalizing and Organizing. (2566, ตุลาคม). ผลกระทบจากวิกฤตค่าครองชีพต่อแรงงานนอกระบบในกรุงเทพมหานคร. <https://www.wiego.org/wp-content/uploads/2024/02/wiego-policy-brief-30-snapshot-thai.pdf>
- World Bank Group. (2018). Aging and the labor market in Thailand. [ตรวจสอบ URL อีกครั้ง เนื่องจากลิงก์ที่ให้มาเป็นของ Forbes Thailand]
- World Economic Forum. (2025, January). *The future of jobs report 2025*. <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/digest/>
- World Population Review. (2025, June). *Debt to GDP ratio by country 2026*. <http://worldpopulationreview.com/country-rankings/debt-to-gdp-ratio-by-country>